

GULAGDALOK

Ez a ciklus olvasmányélmények és személyes tapasztalatok alapján készült a kaposvári *Valahol Oroszországban* című színpadi műalkotás számára, melynek koncepcióját rendezője, Jeles András alakította ki. A dalokat — melyeknek csak egy része hangzik el az előadáson — Melis László zenésítette meg, gregorián stílusban.

1

Itt úgy döglök meg, hogy egy ujjal sem nyúlunk magához.

Nem kell vacogni, nem kell behugozni.
Nem kell makogni, nem kell hallgatózni.
Nem kell nagyot nyelni, nem kell feleselni.
Nem kell tenni-venni, nem kell köpni-nyelni.
Itt úgy döglök meg, hogy egy ujjal sem nyúlunk magához.

2

Kár a szóért, tőkön rúgtad a hóhért.
A hóhér neheztel, most lassabban veszt el.
Gyengéden himbál, míg lábad kalimpál.
Fejed nem csapja félre, mint ezt tennie kéne.
Halálad késik két-három öröklétig.
Kár a szóért, tőkön rúgtad a hóhért.

Mindennek megvan az ára, rajtad áll, hogy húz a fára.
Ne remélj tőle kegyelmet, sokára lökőd ki a nyelveld.

Kár a szóért, tőkön rúgtad a hóhért... (stb.)

3

Alma-Atába jöttek a házkutatók,
több tonna trágyát forgattak át,
háztáji földről a havat lesöpörték
Alma-Atában a buzgó házkutatók.
Szétszedték a kemencét meg a kéményt,
a lefolyókat szétverték, átvizsgálták
részenként a szart is
Alma-Atában a buzgó házkutatók.
Kutattak ólakban, tyúkretrecekben,
madarak fészket leverték sorra,
felhasogatták a matracot, a sonkát,
szájba kukucskáltak, nyelv alá benyúltak,
műfogát kitörtek, segglyukba túrtak,
ragtapaszt, kötést a sebről letépték
Alma-Atában a buzgó házkutatók.

4

Igaz történet ez, meg is van írva.

A mozdonyvezető szobájában volt egy kis koporsó.
A kicsi koporsóban volt egy kicsike hulla.
A törvény emberéi mindent jól átkutattak.
A mozdonyvezető szekrényét, gyászruháját,
mindhárom matracát, végül a koporsót is.
A kis hullát közben a padlóra borították.

Igaz történet ez, meg is van írva.

5

Hogy állhatsz helyt ebben a feneketlen veremben?

Mondd magadnak a cella küszöbén: Az élet többé nem enyém.
Jobb nekem, ha vissza se nézek, hogy ne érezzek meleget.
A remény csak fájdalomt érlel, ezért most végzek a reménnyel.
Nincs számomra más feladat, csak hogy tudjam: nem leszek szabad.
Nincs senkim-semmim földön se égen, nem az enyém a szívverésem.
Nem az enyém a saját vérem, nem enyém a lélegzésem.
Nagyon jó, hogy nem lehet rosszabb, így nincs több tere a Gonosznak.
Törődöm mától semmivel sem kell, csupán a lelkiismeretemmel.

Így állhatsz helyt ebben a feneketlen veremben.

6

Így melázott a Hatalom Ura:
A gyökérből lesz a fa, ezért ki kell tépned.
Apa után a fia fenyegethet téged.

Így melázott a Hatalom Ura:

Hogyha kivágod a fát, tépd ki gyökerét is.
Ha megöled az apát, öld meg gyereket is.

Így melázott a Hatalom Ura.

7

„Apámmal és anyámmal, ezekkel a bűnözőkkel, hiénákkal, poloskákkal, közös ellenségeinkkel megszakitom mától kezdve minden kapcsolatomat.”

8

Feledhetetlen lakomák!

Tőzegvízzel teli gödör fölött kisember gubbaszt.
Kincseit a gödör körül csoportosítja.
Heringfej, csirkecsont, porcogó, kenyérhaj, kásamaradék, krumplihéj, meghatározhatatlan hulladékok.
Pléhlapon tüzet rak, barna tőzegvizet önt katonacsajkába, néhány kincset a bugyborgó vízbe dobálja.

Feledhetetlen lakomák!

A barna levet fakanállal kavarja, föléhajolva kanalazza, felváltva eszeget hozzá kenyérhajat és heringfejet. A porcogó az ingyencfalat, hosszan, figyelmesen rágja, mocskos az orra, az arca, a szája, pislog, szeméből valami szivárog.

Feledhetetlen lakomák!

Mindenkinek volt ágya, az ágyakban matrac, itt csak boldog gyereket láthatsz, Sólyom és Vihar-madár.

Egyszer csak egy gyerek, tizennégy éves lehet, azt mondja, „Gorkij, be ne dőlj, ezt neked rendezték itt, hallgass végig, elmondom az igazat, ha meghallgatod” — Mindenki kimegy a barakkból, kettesben maradnak akkor, másfél óráig beszél a fiú a nyakigláb öregúrnak.

Ez kilép a barakkból, szeme könnyben ázik, hintó várja, a légerparancsnoknál vacsorázik. Másnap elhajókézik, mire szabad vizekre ér, a fiú már nem él.

Gorkij a szabad sajtóban kifejti, hogy ekkora humanizmusra példát nem látott senki, Még a szabadság ellensége is munkája által megbékélhet a szabadsággal.

A munkától ugyanis a rabok mind jobbak lettek, és munkájukkal jóváteszik, amit korábban az emberiség ellen elkövettek.

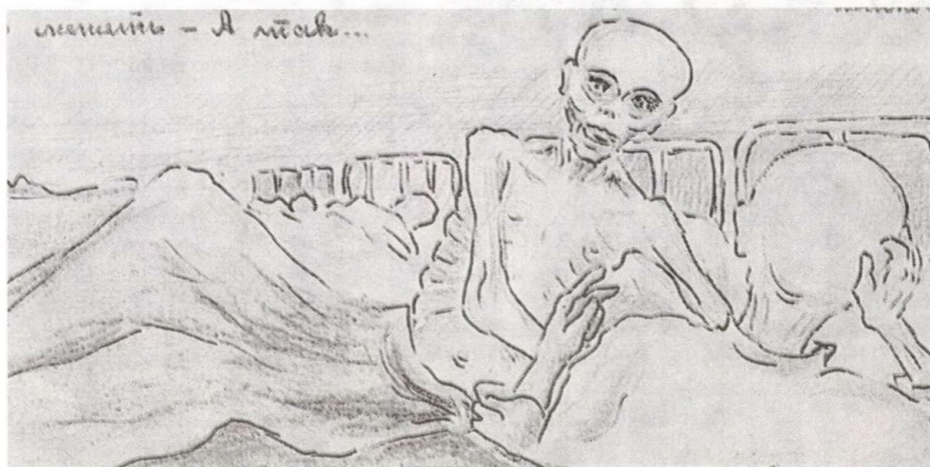
18

A klíma zord, de jó a társaság. Megszokni és megszökni sem lehet. Ki mondja azt, hogy galád a GULAG? Haldoklót kirabolni külön élvezet.

19

Fél órán át gumibototzták a talpát. Utána csizmát kellett húznia. Lábfeje dagadni kezdett, de a csizma nem tágult. Háromszor elájult, miközben lehúzták róla. Lila húsból vér folyt, sűrű genny szivárgott. Sóval hintették be s újra fel a csizmát.

**Jefroszinyija Kersznovszkaja
szibériai légerrajzai**

Ahányszor szomjas volt, sós vizet kapott inni. Megreszelték a hátát s bekenték terpentinnel. Tíz napig állt gatyában szemben a vasajtóval. Ahányszor összeroskadt, megrúgdosták, felmosták.

20

Ha másképp fordul életem, most hóhér lennék-e magam is?

Levegőtlen zárkában hetven halálraítélt fuldokol. Nem a kivégzésre gondol, csak lábát szeretné kinyújtani.

Ha másképp fordul életem, most hóhér lennék-e magam is?

Vacognak a halálraítéltek a cementpadlón télen. Nincs fűtés, egyszer egy nap kapnak enni, híg levest. Számukra megváltás a kivégzés.

Ha másképp fordul életem, most hóhér lennék-e magam is?

Aki megháborodik a halálos zárkában, azt háborodottan lövik agyon.

Ha másképp fordul életem, most hóhér lennék-e magam is?

21

Azokban a napokban a téli folyókba vér folyt, feljelentette egymást a házastárs, a testvér, azokban a napokban a szerelem képzelgés volt, falakon kopogás, susogás fűtőcsöveknél, azokban a napokban akit letartóztattak, fellélegzett, hogy már nincs mitől félnie, azokban a napokban azt neveztük szabadnak, akinek nem maradt már senkije-semmiye, azokban a napokban nagy volt a szeretet ára, zsarolhatóvá váltál, hiszen mindenki tús, azokban a napokban a sarkát összevágta s behúzta farkát a sugárzó Gêniozus.